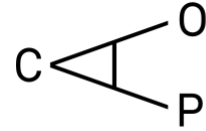

Jeannette Pannekoek
Inge Jansen

Dialogsessies fair pay voor producerende instellingen en festivalorganisaties

Een terugblik
14-02-2020

Dialogsessies fair pay voor producerende instellingen en festivalorganisaties

Een terugblik

Het Fonds Podiumkunsten (FPK) heeft het CAOP¹ gevraagd dialogsessies te organiseren over fair pay voor producerende instellingen en festivalorganisaties. De sessies hadden tot doel het bewustzijn en de kennis over het onderwerp in de sector zelf te vergroten. Het FPK nam daarom geen deel aan de bijeenkomsten. De doelgroep van de bijeenkomst waren zakelijk leiders en raden van toezicht van meerjarige gesubsidieerde instellingen. Geïnteresseerden voor de dialogsessies konden zichzelf opgeven voor de sessie bij het FPK, dat hiervoor een aankondiging had uitgedaan via hun communicatiekanalen. De sessies hadden tot doel om:

- het gesprek (dialog) over fair pay op gang te brengen;
- bewustzijn te creëren over fair pay;
- te verkennen welke handvatten er zijn om fair pay toe te kunnen passen.

In de periode november 2019-januari 2020 zijn er acht dialogsessies georganiseerd. Waarvan vijf voor de producerende instellingen en drie voor de festivalorganisaties. Hieronder staat een korte terugblik op de sessies met daarin een verkorte weergave van de gesprekken die de deelnemers hadden over fair pay, waar ze tegen aan lopen in het toepassen van fair pay en mogelijke oplossingen.

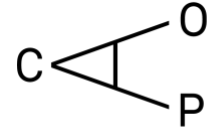
De drie meest voorkomende vraagstukken onder de deelnemers hadden betrekking op:

- botsende voorwaarden van subsidieverleners, die oplossingen voor fair pay lastig maken (landelijk, provinciaal en gemeentelijk niveau);
- de solidariteit in de podiumkunstensector;
- De toepassing van arbeidsvoorwaarden en/of zzp-regelingen.

Veelgenoemde oplossingen voor deze vraagstukken door deelnemers zijn

- subsidie gelijkwaardiger verdelen over BIS en niet BIS-instellingen zodat de financiële druk gelijk verdeeld is;
- eenduidige toepassing van criteria en opvattingen van subsidieverleners over fair pay;
- minder produceren als sector, zodat meer geld ter beschikking is voor fair pay;
- minder studenten van de kunstopleidingen afleveren zodat de concurrentie kleiner wordt.

¹ Het CAOP is het kenniscentrum voor arbeidsmarktzoekstukken www.caop.nl

Korte toelichting op de vraagstukken

Toepassen van regelgeving

- De deelnemers gaven aan dat er verschillende regels zijn op landelijk, gemeentelijk en provinciaal niveau, die het toepassen van fair pay voor hen er niet makkelijker op maken. Ook de communicatie vanuit subsidieverleners over het belang van fair pay verschilt.
- Deelnemers ervaren onbegrip bij subsidieverleners over het toepassen van fair pay, bijvoorbeeld in het beoordelen van de begroting.

Verhoudingen binnen de podiumkunsten

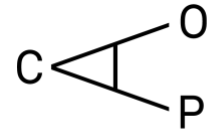
- Producerende instellingen, podia en festivalorganisatoren hebben verschillende belangen. Allemaal ervaren ze druk door minder budget. Tegelijkertijd is de behoefte aan solidariteit groot om bijvoorbeeld gezamenlijk een stem te vormen richting de politiek voor eerlijke beloning en financieel daadkrachtiger te worden. Zo stelde een deelnemer voor dat een rijker BIS- gezelschap een kleiner gezelschap onder de vleugels neemt om te waarborgen dat vernieuwende vormen van podiumkunsten een kans krijgen.
- Er is een groot aanbod van werkenden in de podiumkunsten: scholen/opleidingen leveren veel mensen af voor de cultuursector. Daarnaast is er een groeiende groep autodidacten. Dit aanbod zorgt volgens de deelnemers voor veel concurrentie en een lager salaris. Ook zijn studenten niet goed voorbereid op wat hen te wachten staat.

(Dienst)verbanden en arbeidsvoorwaarden

- Hoe baken je functies af? Welke rol spelen leeftijd, opleiding en speeljaren? Hoe beloon je starters, mensen die geen kunstopleiding hebben en toch in de sector werken?
- Er zijn ook specialisten zoals geluidstechnici die zich goed georganiseerd hebben en tarieven vragen die zij fair vinden. Hoe ga je daarmee om richting groepen die dit niet zo goed geregeld hebben?
- Hoe pas je überhaupt richtlijnen voor zzp-ers toe, wat zijn eigenlijk de regels?
- Hoe ga je om als opdrachtgever met werkenden (zoals acteurs en dansers) die zelf niet de richtlijnen willen opvolgen? Beginners/starters zijn volgens de deelnemers vaker bereid buiten de richtlijnen om te werken.

Vraagstukken specifiek voor festivals

- Festivalorganisaties geven aan net zo noodzakelijk te zijn voor makers als podia om hun kunsten te vertonen en zouden dit graag terugzien in de gelijkstelling in subsidie. Dit heeft invloed op de hoogte van de subsidie die niet dekkend is om fair te verlonen.
- Festivalorganisaties zijn gedurende het hele jaar bezig met de voorbereiding, waar tijd en geld mee gemoeid is. Subsidie verlenende overheden hebben deze voorbereidingsuren, niet altijd goed op hun netvlies staan. Dit heeft invloed op de hoogte van de subsidie die niet dekkend is om fair te verlonen.

- Festivalorganisaties werken met veel verschillende opdrachtnemers, variërend van foodtrucks, leveranciers van beveiligers, tot artiesten. Dit maakt het noodzakelijk voor ze om het begrip fair pay en voor wie het geldt duidelijk af te bakenen.
- Ook de staf en artiesten die aan festivals meewerken is divers. Artiesten kunnen een lokale band zijn, maar ook internationaal bekende artiesten. De vraag is hoe je fair pay voor al deze verschillende (internationale) doelgroepen toepast.
- Een aantal festivalorganisatoren gaven aan graag te zien dat de discussie over fair pay breder getrokken wordt naar arbeidsomstandigheden. Hoe is het bijvoorbeeld gesteld met de duurzame inzetbaarheid en werkdruk?

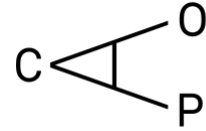
Ideeën

Tijdens het laatste gedeelte van de sessie konden deelnemers aan de slag met het bedenken van (vernieuwende) ideeën voor het toepassen van fair pay. Deelnemers konden ideeën aandragen in de volgende categorieën:

- gewoon en direct realiseerbaar (I);
- origineel en direct realiseerbaar (II);
- innovatief en niet direct realiseerbaar en toekomst gericht (III).

De door de deelnemers zelf bedachte ideeën per categorie zijn in onderstaande tabel opgesomd. Ideeën die per categorie met elkaar overeenkwamen hebben we samengevoegd. Sommige ideeën komen in meerdere categorieën terug.

I. GEWONE EN DIRECT REALISEERBARE IDEEËN	
Tarieven	<ul style="list-style-type: none">• Standaardtarieven introduceren: arrangement ontwikkelen, afkijken• Tarieven herzien o.b.v. richtlijn die nog moet worden ontwikkeld. Dus eigenlijk überhaupt een richtlijn ontwikkelen• 30-50% meer betalen aan zzp-ers dan werknemers in loondienst• Minimumloon voor studenten (studententarief).• Meester-gezel: differentiëren tussen beginnende en meer ervaren makers. Extra belonen voor het begeleiden van beginners• Standaardtarieven voor arrangeurs ontwikkelen, afkijken andere branches• Discussie met sector over gage• Tabellen voor zzp-er voor alle functies met ervaring• Beter inventariseren tarieven, toetsen aan cao
Plannen en inkomsten	<ul style="list-style-type: none">• Meer tijd nemen voor losse aanvragen = meer tijd voor aanvullende aanvragen om/of scenario te ontwerpen als een aanvraag niet doorgaat• Altijd een plan B maken: duidelijke afspraken wat je doet als er minder inkomsten zijn, wat is dan je ondergrens

Vervolg gewone en direct realiseerbare ideeën

Plannen en inkomsten

- Meer tijd nemen voor het uitwerken van je plannen, bijvoorbeeld in vergelijking met architectenbranche. Die hebben een apart bedrag voor concept, voorontwerp, definitief ontwerp met bijbehorende tarieven.
- Inzicht geven/transparantie wat iets kost om te maken
- Nieuwe inkomsten buiten de cultuursector

Kosten

- Materiaalkosten naar beneden
- Administratie delen: zakelijk Leiderschap is een back office

Hoeveelheid gezelschappen/productie

- Gezelschappen opheffen: markt is te druk
- Minder productiedrang
- Stoppen

Zorg voor werkende

- Zorg voor mens als eerste leidraad in je handelen omdat je daarmee ook een beter product maakt
- Gesprek met makers/opdrachtnemers

Buitenlandse werkenden

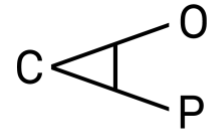
- Minder mensen uit het buitenland (circus): argument: minder reiskosten en andere extra kosten dus meer geld over voor de Nederlandse "artiesten"

Raad van Toezicht

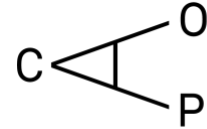
- Meer betrokken rol RvT
- Bevragen zzp in statuten (wie bevreagt wat?)
- Vertrouwenspersoon (om fair pay kwesties bespreekbaar te maken)

Overig

- Flexibel zijn
- Lobbyen
- Mobiliseer de positieve krachten
- Meer waardering voor kunst in de maatschappij
- Investeren voor tijdswinst

II. ORIGINELE EN DIRECT REALISEERBARE IDEEËN	
Fondsen	<ul style="list-style-type: none">• Uniformiteit tussen fondsen in gelijkvormige begrotingen en afrekeningen• Consequenties aan beleid koppelen (financiers)• Verlies je tijd niet in aanvragen voor kleine bedragen bij veel verschillende clubs en fondsen. Cluster je aanvragen goed in de tijd en houd vol.
Transparantie	<ul style="list-style-type: none">• Transparantie/realisme in de podiumkunsten• Meer transparantie cultuursector over betaling, bv website waar jaarverslagen worden gepubliceerd
Opleiding	<ul style="list-style-type: none">• Loopbaan: inbedden in alle opleidingen• Opleiding: begin bij makers 'omdenken'
Ondernemerschap	<ul style="list-style-type: none">• Structureel ondernemerschap leren op het kunstonderwijs• Ondernemerschap afwegen tegen artistiek/inhoudelijke belangen• Stimuleer commercieel ondernemerschap• Buiten gebaande paden gaan: commerciële opdrachten bij bedrijfsleven actief opzoeken om daarmee de rest van het gezelschap te kunnen betalen met eerlijk loon• Open gesprek voeren als zakelijk leiders met artistiek leiders en makers/opdrachtnemers
Investering door bedrijven	<ul style="list-style-type: none">• Bedrijven stimuleren geld te investeren in kunst, ook in kleine instellingen• Cultuurheffing van vastgoed: vastgoedeigenaars betalen mee
Cao, richtlijnen	<ul style="list-style-type: none">• Duidelijke richtlijn/cao podiumkunsten voor het geheel: leefwereld van de podiumkunsten: groep, vast en zzp, toneel aankleden, licht kostuums, ontwerpers, vormgevers.• Vormgeverstabel bv componistentabel• Normbedragen: fondsen initiëren/controleren• Betaalcurve – Basisinkomen
Overig	<ul style="list-style-type: none">• Niet te veel klagen (niet lullen, poetsen)• Huidige generatie coachen• Maatschappelijke beeldvorming, makers rol pakken: maatschappelijk debat• Vooral herwaardering creëren, invullen wat is kunstenaarschap• Mindset 'nee-zeggen' makers, opdrachtgevers 'ja' zeggen• Output bepalen samen en dan terugrekenen naar wat het kost dat en dan pas gaan maken.• Betere lobby voeren• Veel gezelschappen vragen aandacht voor hun zorgen over de (nieuwe VAR). Een aantal gezelschappen werkt langdurig samen met dezelfde zzp-ers

Vervolg originele en direct realiseerbare ideeën

Overig

- Verplichte cultuurvisie van gemeenten op cohesie
- Experimenteren innovatiebudget
- Meer onderzoek naar waar zitten nu echt de knelpunten (opdrachtgevers/nemers)
- Zichtbaarheid en draagvlak
- Fair pay portretten: hoe doe je dat, beweging creëren via social media
- Banenruil groot/klein
- Langer doorspelen, Scherper kiezen
- Backoffice gezelschappen, administratie delen
- Intrinsieke waarde/algemeen belang kunst, maatschappelijk onderkennen

III. INNOVATIE MAAR NIET DIRECT REALISEERBARE IDEEËN VOOR DE TOEKOMST

Vastgoed

- Bepaald deel van vastgoed aan culturele bezigheden toewijzen in elke stad.
- Vastgoed mee laten betalen aan cultuur: een stad wordt aantrekkelijker gevonden en huizen zijn meer waard als het culturele aanbod goed/voldoende is. Dus een vast percentage van vastgoed (ontwikkelaars en eigenaren) doneren in de lokale cultuurpot.

Belang kunsten

- Wetenschappelijke onderbouwing van belang kunsten
- Economisch belang van belang kunsten meer laten zien
- Op ticket vermelden wat de positieve bijdrage van kunst is aan samenleving

Scholingsbudget

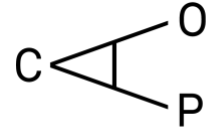
- Trek fair pay breder, ontwikkel bijvoorbeeld een scholingsbudget

Inkomsten

- Winst mogen maken als richtlijn (kanttekening: bij ene fonds kan wel een reserve opbouwen/winst maken en bij ander fonds niet). Belonen in een (hogere kans) op een positieve beoordeling van de aanvraag
- Nieuwe inkomsten genereren buiten de cultuursector
- Buiten gebaande paden, andere afzetmarkt zoeken b.v. bedrijfsleven

Lonen/tarieven

- Cao lonen omhoog
- Beter inventariseren van de tarieven in de brede markt van de podiumkunsten en deze toetsen aan de cao
- Basisinkomen voor iedereen, 'niet apart voor kunstenaars anders zijn ze weer zo zielig'
- Werken met behoud uitkering

Vervolg innovatie maar niet direct realiseerbare ideeën voor de toekomst

Recensies

- Op dit moment wordt er niet alle voorstellingen van alle gezelschappen gerecenseerd, omdat er daarvoor bij de kranten te weinig journalisten zijn. We moeten elkaar recenseren. Graag zo positief mogelijk. Daarmee kun je elkaars programma onder de aandacht brengen wat de kaartverkoop stimuleert en inkomsten aanjaagt

Overig

- Instroom kunstopleidingen verlagen
- Kunstcoaches om starters te coachen in cultureel ondernemen
- Staken!
- Solidariteit binnen sector vergroten
- Meer (verantwoordelijkheid) delen!
- Met overheidsgeld komt verantwoordelijkheid. Dus overheid heeft ook een verantwoordelijkheid
- Minimumgarantie/uitkopen van theaters?
- Realistische begroting indienen bij aanvragen
- Fair pay voor intreders/start-ups/ beginners “ik doe het wel voor niets”. Beperken in de tijd, hoe lang geleden dat je je opleiding hebt gehaald
- Andere inhoud (vraagrichter voorstellingen maken)

Na afloop

Deelnemers gaven aan deze manier van kennis uitwisselen prettig te vinden. Ook het ontmoeten van andere zakelijke leiders ervoeren ze als zeer nuttig. Net zoals het centraal stellen van het thema fair pay. Het gaf velen nieuwe inzichten, maar ook meer begrip voor elkaars positie.

CAOP
Postbus 556, 2501 CN Den Haag
Lange Voorhout 13, 2514 EA Den Haag